

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-sădesc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Armonia”, „Astra”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Aurigeana”, „Băndăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală”, (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Buciumana”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Picaz), „Cassa de pîstr.” (Mercurea), „Cassa de vîstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciacorana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordian”, „Coroana”, (Bistrița), „Coroana”, (Timișoara), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Detunata”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Frăția”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geojeana”, „Gloria”, „Grănișorul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Insoțire de credit”, (Veștem), „Inst. de credit”, (Mehadia), „Inst. de credit”, (Gavosdin), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul” (Sebeșul-inf), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovna”, „Lucașfărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Nivelul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniareva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Negoiul”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Panciorana”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), „Poporul”, (Lugoj), „Poporul”, (Săliște), „Țorumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de împr. și pîstrare”, (Ilov-mare), „Rîureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-sădesc), „Seldgeana”, „Sentinela”, „Șercășiana”, „Silviana”, „Șoimușana”, „Domeșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Țibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Vîtorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sănmărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărândeana”, „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 ilirci.

Problema orașenească.

Evident, o cauză primordială, pentru care elementul românesc nu se poate validată cum ar trebui în țara noastră, este lipsa manifestării noastre mai pronunțate la orașe.

Respirată prin diferite centre ungurești și săsești, populația noastră orașenească are mai mult aspectul unei colonii așezate întâmplător în urbile sau mai ales în suburbiile cutărui orașel cu poporație în preponderanță străină. Cauza, că noi ne extindem atât de greu la oraș, are un caracter eminent comercial. Căci toate orașele, cari înaintează azi, fie aici, fie în alte țări, datoresc progresul lor rapid aproape exclusiv dezvoltării comerciale și industriale, cari promovează numeric și calitativ importanța lor.

Desvoltarea unui oraș nu o poate forța nici un guvern, ci cel mult o poate sprijini în mod eficace prin așezarea de instituții de cultură, universități, oficii publice, cari promovează circulația și consumația, fără de care și producția și comerțul sunt lipsite de arteriile principale de viață. Progresul comercial însă se face totdeauna prin inițiativă particulară și unde spiritul de întreprindere e manc, dezvoltarea orașelor încă rămâne înapoi.

Aceasta se observă mai bine în acele orașe, în care populația intelectuală e numerică în preponderanță față cu industriași și negustori. Astfel de orașe au un timbru

cultural mai pronunțat, dar nu pulsează întrânsele viua circulație ca în centre comerciale, și bugetele orașului nu sunt în stare să satisfacă întocmiri moderne, cari ridică vaza orașului.

Aceasta se observă mai bine comparând orașele ungurești cu cele săsești. Orașele ungurești au în general aspectul orașelor în dezvoltare, urbiile săsești poartă timbrul conservator, având aspectul unor rămășițe vechi, lipsite de întocmiri moderne. Cu toate astea, dacă totuș orașele săsești și-au conservat caracterul lor german, aceasta se datorește numai negustorimei și industriașilor sași, cari mențin acest caracter prin activitatea lor. Politicește această pătură muncitoare e însă de mare valoare, căci prin numărul ei ține și administrația orașului în mâni săsești, iar cine e capul orașului, e și stăpânul lui.

Și până ce noi nu vom fi în situație să avem mulți comercianți și industriași la orașe, nu vom putea să dăm în nici un centru timbrul românesc vre-unui oraș.

Se tot vorbește la noi de centre culturale românești și se face mare chestie de rivalitate, de pildă între Sibiiu și Arad. Dar toate manifestările noastre la orașe sunt azi de natură pur periodică. Un congres, un sinod, o petrecere românească sau o conterință națională nu va să zică fundarea unui centru românesc. Nu se poate da unui oraș caracter românesc prin manifestări periodice și de scurtă durată. Nici nu se poate dezvoltă deajuns un centru, având în el un

oficiu consistorial, o bancă românească sau o școală română. Trebuie lucrat în direcția, ca să se dea un caracter de permanență, de continuă dezvoltare a vieții românești la orașe pe toate terenele. Numai așa putem să ajungem a ne valida ca element hotărâtor și în orașe. Trebuie să facem să pulseze în toate arterile manifestării orașenești viața românească.

Acest lucru însă nu e posibil până ce nu vom stăruî și sprijini cu toate forțele de care dispunem, ca să se stabilească la orașe negustori și meseriași români. Pe lângă creșterea păturei intelectuale, numai dezvoltarea noastră în direcție comercială modernă ne poate câștiga adevărate centre românești la orașe.

Forță numerică ne trebuie, iar numărul intelectualilor nu e suficient ca să impopuleze orașele pline cu străini. Aceasta se poate face numai prin reprezentării muncii productive și prin mijlocitorii afacerilor comerciale. Pentru promovarea acestor factori însă revine un rol important și băncilor noastre, cari vor trebui să dea mai mare atenție creditului comercial, ca până aci.

Ar trebui studiat, în ce condiții de garanții s'ar putea acorda credite ieftine pentru deschiderea de afaceri în piața cutărui sau cutărui oraș.

Acum că se va întemeia și banca de asigurare, combinat creditul pur comercial cu asigurările pe viață și cu cele de foc, credem că garanțiile sunt mai ușor de oferit de către negustori români demni de încredere și destoinici a purta un comerț la oraș. Trebuie însă un sprijin oarecare din partea băncilor noastre. Trebuie studiate condițiile, în cari băncile străine, cari cultivă ramul creditelor comerciale, ies la socoteală cu acest soi de afaceri, la noi până acum puțin utilizat. Biroul de informație proiectat poate aduce și el reale servicii pentru promovarea acestui scop. Conlucrarea armonică a tuturor factorilor noștri economici și intelectuali în această direcție poate duce la bune rezultate.

Social ar trebui să dăm stima cuvenită negustorimei noastre, iar, de sine se înțelege, că sprijinul material ar trebui să fie cel dintâi postulat. În această direcție sunt semne îmbucurătoare, că intelectualul român azi rar îl mai găsești mușteriu la străin, unde Românul îi face aceleași, sau mai bune servicii.

Din punct de vedere național ne trebuie o pătură democrată adevărată la orașe. Căci ce folos de legi democratice fără democrație.

Fără crearea unei burghezimi, fără adevărați cetățeni, nu vom avea nici cetăți.

Iar cetățile azi sunt fortărețe puternice, cari adună rezervorii de capital și inteligențe și politicește vor avea un rol însemnat de aici încolo, când legea viitoare electorală va lărgi drepturile cetățenilor.

Iar noi ce vom pierde la sate, nu vom putea restitui la oraș și tot efectul unei legi electorale democratice pentru noi va deveni astfel iluzoric. Problema orașenească va trebui deci să fie una dintre cele mai importante chestiuni, care să ne preocupe de aci înainte. Problema e grea, dar e de capitală importanță. Pentru deslegarea ei trebuie să jertfim mentalitatea și forțele noastre disponibile, ca să găsim soluția, ce trebuie să i-o dăm treptat, pas de pas, însă cu perseveranța, care o reclamă viitorul elementului românesc în această țară. #

Chestiunea băncii de emisiune.

Chestiunea băncii de emisiune, de atâta vreme pendentă, va trebui să ajungă în curând la o rezolvare definitivă, căci privilegiul Băncii Austro-Ungare, precum se știe, expiră cu 31 Decembrie a. c.

În săptămâna trecută cele două guverne, ungar și austriac, au și început pertractările pe calea celor doi miniștri prezidenți și a celor doi miniștri de finanțe. Chemarea celor dintâi doi este a rezolva partea *politică* a chestiunii, iar în sarcina celor doi din urmă cade rezolvarea părții *financiare*. Ambele sunt de natură delicată, căci pe când d. ex. în Ungaria toți factorii politici și toate partidele politice, precum și opinia publică dominantă în treburile țării pretind începerea imediată a *plăților efective*, pe atunci în Austria pretenția aceasta va întimpină cea mai mare opoziție, atât în parlament, cât și în întreaga presă și opinie publică.

Miniștrii de finanțe la rândul lor au avut să cadă de acord asupra chestiunilor, ce vor avea să le pertracteze în merit, împreună cu Banca, atunci, când guvernele vor fi ajuns la o înțelegere în ce privește înnoirea privilegiului Băncii până la 1917 și plățile efective.

Banca Austro-Ungară încă formulează câteva pretențiuni din prilegiul înnoirii privilegiului ei, fără a fi însă aplicată a oferi ca contravaloare oarecare compensații. Cele mai principale din aceste pretențiuni sunt: urcarea contingentului de bancnote libere de dare dela K 400 mil. la K 600 milioane și a contingentului de scrisuri fonciare, ce le poate emite Banca, dela K 300 mil. la K 400 milioane. În fine Banca mai cere urcarea sumei cambiilor în aur asupra străinătății (a devizelor), cari se pot socoti în stocul ei metalic, dela K 60 mil. la K 100 milioane.

Pertractările, ce au decurs în Viena, au fost întrerupte pentru a fi continuate în săptămâna curentă pe timpul ședințelor delegațiilor.

Piedeci, precum se anunță, nu sunt în calea înnoirii privilegiului, care probabil pe la mijlocul lui

Noemvrie se va acordă băncii din partea celor două parlamente și anume în mod definitiv până la anul 1917.

Din prilejul pertractărilor, cu cari ne-am ocupat și a hotărârii definitive, ce va trebui să ia în curând parlamentul ungar în chestia Băncii, agrarianii noștri au prezentat ministrului de finanțe un memorandum, în care își precizează dorințele și condițiile pentru înnoirea privilegiului.

Acestea sunt pe scurt următoarele:

Agrarii pretind ca *paritatea* centralei ungare a Băncii cu centrala austriacă să iasă mai bine la iveală în organizația Băncii. Pentru ajungerea acestui scop ar trebui rezervat și reprezentanților instituțiilor agricole și a cooperativei un loc în conducerea băncii. Conducerea băncii ar trebui compusă pe jumătate din reprezentanții industriei și a comerțului și pe jumătate din aceea a agrarilor. Censorii încă ar trebui aleși dintre agrari. Începerea plăților efective trebuie condiționată în însuș textul legii pentru înnoirea privilegiului, unde ar fi a se enunța și aceea, că banca de emisiune nu este permisă să fie creditoare a statului. Pentru a desvoltă creditul agricol și al cooperativei și a ieftini creditul băncilor în general, băncii de emisiune să-i fie interzisă scontarea de cambii în piața liberă. Asemenea ar trebui obligată, ca waranturile și cambiiile centralelor de însoțiri să le disconteze cu 1% sub rata oficială. Creditul de reescont al acestor însoțiri să-l fixeze Banca amăsurat capitalului lor fundamental și rezervelor lor. Cambiiile agrare să cadă sub considerații egale cu cambiiile comerciale, îndeosebi să esconteze Banca cambii, pe cari figurează agricultorii de prima bonitate și o însoțire deamă de credit. În legea privitoare la înnoirea privilegiului să se ia dispoziții, că Banca poate acordă împrumuturi și pe *producte gata, vite și mobile*, cari rămân în posesiunea și folosința solicitatorului de credit. Durata maximală a cambiilor agricole și a celor dela cooperative admise la escontul Băncii să fie 6 luni. Darea pentru bancnotele emise peste contingentul fixat să fie egală cu etalonul oficial.

Acestea ar fi modestele pretensiuni ale agrarilor. Realizarea lor, firește, va rămânea o dorință neimplinită!

Mișcarea cooperativă la Români din Bucovina.*)

Bucovina, provincia ostică a țărilor austriace între Rusia, România și Ungaria, prezintă din punct de vedere național, un amestec particular de popoare. În sudul și mijlocul țării locuiesc Românii, poporul autohton al acestei provincii, ce a aparținut odinioară Moldovei; în nord și amestecați cu Românii sunt Rușii; afară de aceștia mai sunt în țară Germanii, Poloni, Maghiari și, mai ales în orașe, foarte mulți ovari (1/7 parte a populației totale), cari formează în unele orașe majoritatea relativă.

Până acum vre-o 12 ani n'a existat în Bucovina nici măcar umbra unei mișcări cooperative. Întreg comerțul și traficul, precum și mijlocirea creditului se aflau în preponderanță în mâinile ovariilor, cari con-

siderau toate afacerile. ca niște privilegii a lor, cu ajutorul cărora s'au îmbogățit, ducând totodată populația rurală la ruină.

Ar fi prematur a vorbi deja de pe acum despre o istorie a mișcării cooperative în Bucovina. Aceasta datează abia de pe la sfârșitul anilor 90, încât nu poate aparține încă istoriei. În expunerile următoare vom să schițăm numai pe scurt dezvoltarea treptată a mișcării cooperative din Bucovina și anume numai la Românii bucovineni, lăsând în grija reprezentanților celorlalte centrale — a centralelor însoțirilor economice germane și rutene — să-și prezinte separat rapoartele asupra însoțirilor lor.

Organizația cooperativă și-a luat începutul la Românii bucovineni cu înființarea însoțirilor de credit sistem Raiffeisen, a cărora scop principal a fost liberarea poporului țăran din mâinile uzurarilor, în a cărora stăpânire a ajuns. Primele casse raiffeiseniene, șase la număr, se înființează la Românii bucovineni abia în anul 1898, va să zică într'un timp, când în țările vestice mișcarea cooperativă luase deja mare avânt și avea deja o organizație puternică. Ele au avut a lupta îndată la început cu mari greutăți, având a învinge nu numai neîncrederea populației rurale, ci și a cercurilor conducătoare. Nu mai puțin au avut să lupte cu contra-agitația inscenată de uzurarii și băncile uzurare, amenințate în existența lor. Din motivul acesta mișcarea a reclamat multe jertfe și a putut înainta numai încet. O cauză pentru care cassele raiffeiseniene n'au putut da rezultate mai de seamă a fost și lipsa capitalului de operație și a unei legături durabile cu un institut mai mare. O eră nouă pentru mișcarea cooperativă română din Bucovina a început abia după ce a luat ființă ideea unui institut central al cooperativei române.

Acest institut — „Centrala însoțirilor economice române din Bucovina” — s'a înființat în Martie 1903 și și-a început activitatea la 1 Iunie 1903. Scopul ei este, conform structurii particulare locale sociale și economice a țării, în prima linie a organiza în mod unitar însoțirile economice române din comunele rurale și a le procura credit ieftin. Dar nici această centrală nu a implinit la început așteptările legate de ea, lipsindu-i o conducere energetică și conștie. Întreaga povară a primei organizări a purtat-o un singur om, Grigore Filimon, care, deși ne-specialist în materie, s'a dedicat cu trup și suflet organizării mișcării cooperative, și al lui este în prima linie meritul, că cassele raiffeiseniene s'au putut preste tot menține în acele vremuri agitate din punct de vedere politic. O nouă eră a început pentru mișcarea cooperativă română din Bucovina cu ajungerea deputatului din parlamentul central Dr. Florea Lupu în scaunul prezidial al Centralei, întâmplată la 28 Maiu 1905. Sub conducerea probată a acestui bărbat — primul specialist la cârma Centralei — institutul a început a înflori. Prima grijă a nou aleasei direcțiuni a fost de a regulă creditul însoțirilor. A inițiat legături de afaceri cu institute mari financiare din Vest, procurând casselor raiffeiseniene credite însemnate și deșteptând prin măsura aceasta băncile populare române la o nouă viață. Deja în anul 1908 circulația totală s'a cifrat cu K 32.034.428, care apoi în 1909 s'a urcat la K 93.709.131. Centrala însoțirilor nu s'a restrâns însă numai la organizarea casselor raiffeiseniene, ci după regularea creditului cooperativei, s'a năzuit a îmbunătăți situația economică a poporului țăran. Spre scopul acesta s'a înființat în sinul centralei o secție agricolă proprie, a căreia mențiune principală a fost de a exclude comerțul mijlo-

* Raportul dlui prof. George Tofan, membru în direcțiunea Centralei însoțirilor economice române din Bucovina, prezentat în limba germană, Congresului internațional cooperativ dela 3 Septembrie a. c. în Hamburg.

ditor și a aduce pe producători în legătură directă cu consumenții. În direcția aceasta s'a lucrat cu succes bun mai ales pe următoarele terene:

1. Până acum câțiva ani eră uz, că comercianții cumpărau dela țărani cu prețuri de batjocură produsele, pentru a le furniza apoi cu preț bun la magazinele militare de aprovizionare. Prin aceasta producții erau simțitor păgubiți. Cu ajutorul secției agricole a Centralei s'a organizat vânzarea directă a singuraticelor produse din partea producătorilor la magazinele militare de aprovizionare. Incercările dela început au dat rezultate strălucite, încât furnizările pentru armată se fac acum aproape exclusiv direct din partea producătorilor.

2. Pentru a combate uzura cu cerealele, Centrala a cumpărat o moară cu vapor, cu prețul de K 134,000, pentruca aceasta să cumpere produsele dela producători, să le macine în regie proprie și apoi să vândă făina cu preț moderat la țărani.

3. Pentru a combate uzurăria cu vitele și în parte a micșora scumpetea alimentelor, Centrala a participat în mod activ la fondarea unei centrale pentru vite în Viena și a înființat cooperative speciale, care se ocupă exclusiv cu transportul vitelor, direct în piața de vite. Rezultatele de până acum sunt foarte satisfăcătoare și deși întreagă acțiunea se află încă în stadiul începutului, totuși promite un viitor strălucit.

4. Este cunoscută lipsa de pământ în Bucovina. Pentru a micșora, măcar în parte acest rău s'au înființat cooperative de arândare, cari iau în arândă moșii de ale fondului religios gr.-or. din Bucovina, dând astfel țăranilor posibilitatea de a cultiva, fie și părțile mai mici de pământ. Până în prezent există în Bucovina 5 astfel de cooperative de arândare românești, cari s'au validat foarte bine și și-au ajuns pe deplin scopul.

5. Dar pentru a delătura în mod durabil lipsa de pământ au trebuit parcelate complexuri mai mari de pământ la țărani. Spre scopul acesta Centrala a dat țăranilor întreg sprijinul său, parte direct, parte indirect. Indirect prin aceea, că la parcelarea a trei moșii a acordat țăranilor prin cassele raiffeiseniene împrumuturi însemnate. Direct prin cumpărarea a două moșii și anume Petrăuți cu 3400 jug. cu prețul de K 1.560.000 și Milișauți cu 315 jug., cu prețul de K 214.000. Moșiile acestea se vând acum parcelate și cu prețuri moderate la țărani și anume plătește cumpărătorul $\frac{1}{3}$ parte a prețului de cumpărare, iar restul în 10 rate cu 6% interese, parte la cassa raiffeiseniană locală, parte la Centrală. Aceasta a înființat pentru combaterea uzurei cu mijloacele alimentare și câteva cooperative de cumpărare și vânzare. Acestea își acuiră capitalul de operație pe calea caselor raiffeiseniene, astfel că ele nu aparțin direct centralei noastre, ci numai prin mijlocirea caselor raiffeiseniene.

6. Bucovina are păduri foarte extinse, cu un areal de circa 450,000 hectare, cari partea cea mai mare formează proprietatea fondului religios gr.-or. din Bucovina, o instituție creată pentru administrarea bunurilor aparținătoare odinioară mănăstirilor românești și confiscate de împăratul Iosif II. Exploatarea acestor păduri s'a aflat până acum aproape exclusiv în mâni particulare — de regulă evrei, — cari s'au îmbogățit pe socoteala fondului religios și a lucrătorilor. La aceste extinse exploatări de lemne sunt ocupați multe mii de lucrători, cari au fost exploatați prea adeseori fără nici un scrupul, plătindu-li-se simbria în loc de bani, de regulă în mijloace alimentare

și alte mărfuri — de cele mai multeori în băuturi spirituoase și alte asemenea. Pentru delăturarea acestor rele s'au înființat cooperative speciale pentru exploatarea de păduri, cari au luat în arândă, pe calea ofertelor pe mai mulți ani, cele mai multe păduri ale fondului religios — în scop de a le exploata. Cooperativele acestea s'au bucurat de întreg sprijinul Centralei. Înființarea lor a provocat o schimbare radicală a relațiilor de câștig la muncitori. Anume aceștia primesc acum o simbră omenească, care li-se plătește în bani gata și nimic nu poate caracteriza mai bine aceasta schimbare spre bine decât faptul, că în circumscripția unei singure judecătorești procesele provenite din neînțelegeri între patroni și lucrători din cauza simbrăriei s'au redus într'un an, în 1909, cu circa 2000.

7. Pentru a veni în ajutorul singuraticelor cooperative la oferte etc. s'a înființat o secție specială pentru vadii și cauțiuni.

8. Afară de cooperativele amintite, Centrala a mai înființat singuratiche cooperative speciale, ca: o cooperativă a cojocarilor, una pentru industria lemnului etc.

Cu finele anului 1909 au aparținut Centralei însoțirilor economice române din Bucovina 158 casse raiffeiseniene și 4 casse sistem Schulze-Delitzsch cu 26 095 membri și un magazin central de mărfuri cu 1447 membri. La conducerea cooperativei iau parte preoți, învățători și țărani. Pentru propagarea spiritului cooperativ în cercuri cât mai largi Centrala aranjează în fiecare an cursuri speciale asupra cooperativei și foloaselor lor. Situația materială a Centralei o reoglindează următoarele date: părți fundamentale K 92,897, rezerve K 17,002, depozite spre fructificare K 415,813, profit net pe 1909 K 14,815.

Răspuns „Tovărășiei“.

„Tovărășia“ dlui V. C. Osvadă ne cere lămuriri în numărul ei dela 6 crt. asupra principiilor de cari am fost conduși, când în acelaș număr al revistei noastre (dela 2 crt.) admitem, sau mai exact declarăm, că — între anumite împrejurări — nu poate fi combătută participarea băncilor noastre la întreprinderi străine (de felul cărora noi nu avem încă și încercările de până acum de a le forma n'au succes) — e vorba de cazul băncii „Ardeleana“ — și condamnăm în acelaș timp faptul, că o însoțire de credit dintr'o comună curat românească se botează dela început în limbă străină și se pune în legătură „de a fi sau a nu fi“ exclusiv cu o întreprindere străină, de categoria căreia însă avem și noi.

Până a nu da confratelui dela Orăștie nici o altă deslușire, rugăm pe stimatele noastre cititori, cari se interesează de această chestiune și cari își pot impune pe un moment paciința și calmitatea recerută la judecarea chestiunilor noastre economice, ca să cetească încă odată ambele noastre comunicări, imprincipinate de „Tovărășia“ și credem, că se vor convinge — chiar și fără alte deslușiri — de ușurătatea cu care ne-a judecat această „tovărășie“ a noastră. Se înțelege, că ar fi să se citească în acest caz tot ce am scris noi referitor la cele două chestiuni și nu numai aceea, ce amintita «tovărășie» — destul de curioasă de data aceasta — a aflat cu cale a reproduce din scrisesele noastre. Ba și la aceea ce a re-

produs, „Tovărășia“ a aflat iarăș cu cale să aplice sublinierile sale proprii și să nesocotească pe ale noastre, o procedură aceasta, poate obicinuită pe undeva, dar în orice caz... necorectă..

Ni se cer deslușiri asupra vederilor noastre pentru ca „Tovărășia“ să nu cadă iarăș în „*regretabile confuzii*“ și precum de asemenea confuzii nu se simte — credem — nici o lipsă, ne grăbim să ne explicăm, repetând cele susținute mai înainte și sperând că, în parte cel puțin, ne va succede să facem să dispară „ingrijorările“ confratelui nostru.

Vom începe cu „Ardeleana“. Această bancă, una dintre băncile noastre cele mai mari, s'a făcut părtașe la o întreprindere „*comercială și industrială*“, cu caracter străin adecă inițiată de neromâni, subscriind K 25,000 din capitalul de un milion coroane al numitei întreprinderi, cu condițiunea, ca să aibă drept a fi reprezentată în direcțiunea acesteia prin un om al său și să denumască însaș pe contabilul prim al întreprinderii. E dară vorbă de o „*afacere*“ cu totul privată a băncii „Ardeleana“, de o plasare de capital în scop de câștig material și moral pentru sine, ca prin oricare alt ram de operațiune practicat până acum. „Ardeleana“ nu și-a schimbat prin aceasta nici numele, nici direcția de activitate ca bancă și nici n'a îngăduit doară să pătrundă în sânul său elemente străine, cari să o depărteze de surorile sale, celelalte bănci românești de aici. Neobicinuit este în tot cazul lucrul acesta la noi, căci până acum — se știe — băncile noastre au format un organism economic, „unul și nedespărțit“ alimentându-se una dela alta și ajutându-se reciproc. Dar prin ce a stricat „Ardeleana“ solidaritatea aceasta? Credem, că n'a alterat-o de loc, deoarece, repetăm, *pasul făcut de „Ardeleana“ trebuie pr vit ca o „afacere“ privată a sa, care cu absolut nimic nu jignește federațiunea institutelor noastre de bani și nici nu taie în viața ei ca bancă înființată și condusă de și în prima linie pentru poporul nostru.*

Dar mai este încă ceva. Deși rar, dar totuș nu e izolat cazul „Ardelenii“ și se bazează pe o enunțaițiune principială a conferenței directorilor noștri de bancă din anii trecuți, care admite participarea băncilor noastre la întreprinderi străine, firește până acolo, până unde prin această participare se servesc interesele bine pricepute ale băncilor și **poporul nostru!**

Toate acestea de altfel le-am amintit ceva mai pe larg în articolul nostru „Audiatur et altera pars“ din numărul dela 2 crt., de care se leagă „Tovărășia“. Acolo am mai zis, după ce am arătat cu ce condiții s'a hotărât „Ardeleana“ să intre în întreprinderea din chestiune: „*acesta este deci rostul participării „Ardelenii“ la afacerea din chestiune și noi sperăm că ceice o reprezintă acolo își vor ști face datorința și în caz, când motivele participării sale nu s'ar putea valida „Ardeleana“ va afla desnodământul cel mai onorabil pentru sine și cauzele cari au îndemnat-o la pasul făcut*“. „Ardeleana“ și-a luat adecă — în mod de tot natural, ca institut românesc — asupra sa angajamentul să *apere și să reprezinte interesele poporului nostru din porțea locului față cu întreprinderea respectivă și are să-și dea seama despre aceasta.* La noi asemenea întreprinderi comerciale — dureri — nu sunt până azi, iar când — ivindu-se oamei cu praxă și pricepuți în asemenea lucruri — se vor face, va fi datoria „Ardelenii“ ca și a oricărei instituții românești, conștii de sine, să le sprijinească. Tot în acest sens am vorbit în articolul citat, când am zis — aprobând — *între împrejurările date —*

pasul „Ardelenii“, următoarele: „De altă parte trebuie să recunoaștem și aceea, că dacă băncile noastre de azi dispun de rezerve de bani și de energii și puteri de lucru, acestea le pot, și e de dorit să le folosească în întreprinderi lucrative direct în mijlocul poporului nostru“... etc.

Așadară n'am reprobat intrarea „Ardelenii“ în întreprinderea comercială des citată: pentru că la noi asemenea întreprinderi nu sunt (incercările cele mai de seamă pe acest teren, n'au reușit), pentru că prin aceasta „Ardeleana“ nu și-a renegat nimic din caracterul său de institut de bani românesc și ajutor al poporului nostru, și în fine pentru că, în cazul acesta, credem că „Ardeleana“ va face nu numai pentru sine școală pe un teren pentru noi încă destul de străin, cel comercial, ci va fi de un real sprijin și pentru poporul nostru din acele părți, ajuns în contact cu întreprinderea din chestiune, întreprindere, care și fără participarea „Ardelenii“ s'ar fi fondat.

Din contră condamnă orice însoțiri sau societăți cu caracter de bancă, fondate în mijlocul poporului nostru, cari pe lângă organizarea de azi destul de completă a instituțiilor noastre de bani, caută legătură de tutelă și absolută dependență de instituții similare străine. Ba își mai zic și neromânește pe nume, cum au făcut însoțirile din Vad și Voila. Deosebirea între cazul acestor două și cazul „Ardelenii“ este esențială și nu știm ce să credem — sau și dacă știm n'o spunem acum — despre confratele „Tovărășia“ că nu o vede aceasta.

Este o temă nu prea ușoară și din unele puncte de vedere foarte delicată aceea, de a marcă prin discuții publice marginea, până la care se pot extinde băncile noastre în întreprinderile lor precum și tactica de operațiune, ce au a o observă între împrejurările noastre economice, sociale și politice de aici. Se găsesc în fruntea institutelor noastre de bani — putem zice — bărbați dintre cei mai de frunte, pe cari îi avem și ne place să credem, că aceștia vor ști ce e bine și ce nu e bine să facă băncile noastre. Cu aceasta nu avem să zicem — Doamne ferește — că n'ar fi cu cale și n'ar avea loc critica, dar credem superflu și păgubitor a atacă și acele institute de bani ale noastre, cari nu s'au făcut cu nimic culpabile și cari și așa au să sufere dela străini destule acuze și suspiciuni nedrepte. Iar *eventualele* daraveri personale — fie și numai caracteristicele frecări dintre conducătorii celor „două“ sau chiar „trei“ bănci românești din aceeași localitate — să nu se confunde cu chestiunile de interes obșteșc.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 13 Octomvrie 1910.

În săptămâna întâiu a luni curente s'a ameliorat în măsură destul de însemnată situația pieții financiare din Berlin, deși părerea generală a rămas aceeași, că ameliorarea este numai de natură transitorie. Cu toate acestea comunicatul lui Deutsche Bank din Berlin pentru săptămâna întâiu a luni curente nu e așa de pesimist, ca cel anterior. Plasările Băncii imperiale s'au redus cu 283 milioane M., circulațiunea de bilete cu 184 milioane și biletele sub dare cu 202 milioane la 406.5 milioane M. Discontul particular notează în Berlin 4% banii de zi $3\frac{1}{2}\%$. În London s'a redus discontul particular la $3\frac{9}{16}\%$.

Sumarul Băncii Austro-Ungare arată puțină îmbunătățire în săptămâna întâi. Circulațiunea biletelor sub dare a scăzut abia cu 53·4 milioane K, din cari 43·2 milioane K provin din depozite în giro, și nu din reducerea portofelului, căci acesta a crescut cu 16·7 milioane. Sumarul săptămânei a doua se va prezenta mult mai favorabil, fiind în continuu scadențele mai mari decât cererile nouă. Din această cauză se spe-rează, că consiliul Băncii în ședința din 15 crt. încă nu va decide urcarea etalonului.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

„Luncana“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Marghita a convocat o adunare generală extraordinară pe 16 crt.

Obiectele principale sunt modificarea §§-lor 32, 36, 46, 48 și 50 din statute și întregirea membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere conform modificării §. 32 și 48, în sensul cărora numărul membrilor comitetului de supraveghiere este 5, iar al membrilor direcțiunii 8.

Adunarea generală extraordinară a trebuit convocată din motiv, că abzieând din cauza multelor sale ocupațiuni unul din cei 3 membri ai comitetului de supraveghiere, organul acesta trebuie întregit la numărul legal și statutar.

CRONICA.

Două monopoluri noue de stat în Ungaria. Ministrul de finanțe Lukács a pregătit două proiecte de legi noue, cu cari va avea să se ocupe în curând parlamentul ungar.

Sunt proiectele de legi privitoare la bitumenele fluide și gazoase (petroleum fluid și gazos, ozokerita) și la Chlornatriu, a cărora cercetare și exploatare este declarată ca monopol de stat.

Nouele proiecte sunt de cea mai mare importanță și, devenite legi, vor da un mare avânt industriei petrolului, mai ales în Transilvania, binecuvântată dela natură cu bogate izvoare petrolifere, până acum necercetate și neexploatate.

Lăptăriile cooperative în Ungaria. În anul 1909 au funcționat în Ungaria în total 541 lăptării cooperative, cu 17 mai puține decât în 1908. Numărul vacilor s'a redus dela 101,859 la 96.524, producțiunea laptelui dela 84·9 la 77·3 milioane litre. Crescând însă prețul laptelui și untului, cu toată scăderea cantității, veniturile au crescut față de 1908 cu K 73,000. Reducerea numărului lăptăriilor cooperative își află explicarea în faptul, că numărăoase astfel de cooperative și-au înființat organizații de desfacere proprii.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut *Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății* de doctorul Vasile Bianu, medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău.

Acest dicționar, scris pe înțelesul tuturor, este împodobit cu 315 figuri, intercalate în text, și vorbește despre: structura și funcțiunile organelor omului, medicina uzuală și de urgență, tot felul de boale, acci-

dente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevroze, ipnotism, medicament, plante medicinale, pansamente, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, idroterapie, băi, electricitate, exercițiu, gimnastică, etc. *Dicționarul sănătății* formează un volum mare de 808 pagini, tipărit pe două coloane și cu litere mici; el costă 14 cor. și se poate procura dela librăriile principale și în caz de lipsă deadreptul dela autor din Buzău, trimițând prețul prin mandat postal, după care se va primi cu primul curier cartea comandată. Pentru preoții dela sate, învățători, studenții în medicină, se face un *scăză-mânt de 10%*, toți aceștia se vor adresa deadreptul la autor. Această carte importantă ar trebui să nu lipsească din nici o casă, fiind de mare folos pentru oricine o consultă.

„Magyar Compass“ al lui Mikók pe 1910/11. Anul XXXVIII, redactat de Dr. Galánthai Nagy Sándor. Budapesta.

A apărut acest binecunoscut șematism al institutelor de bani cu un volum și conținut mai bogat ca în trecut. El se împarte în două părți: I Institutele de bani și II. Insoțirile, societățile de asigurare, întreprinderile industriale și de comunicațiune, finanțele statului și a orașelor.

Volumul I de 1626 pag. cuprinde în total datele referitoare la 2471 institute, iar vol. II de 1086 pag. tratează despre 8340 întreprinderi.

Prețul vol. I. este de K 24.—, iar vol. II. costă K 18.—.

Se pot procura la Redacțiune: Budapesta V. Alkotmány utca 20.

Firme falite.

Klein Márton, Biharnagybajom, tribunalul Oradea-mare, anunțarea pretensiunilor până la 24 Octomvrie, lichidarea la 31 Octomvrie, alegerea comitetului la 2 Noemvrie 1910.

Braun Jenő, Cluj, anunțarea pretensiunilor până la 12 Noemvrie, lichidarea la 24 Noemvrie și alegerea comitetului la 26 Noemvrie 1910.

Rusnyák József, Boița, tribunalul Deva, anunțarea pretensiunilor până la 28 Octomvrie 1910.

Komjászeghy Géza, Alba-Iulia, anunțarea pretensiunilor până la 21 Noemvrie, lichidarea la 2 Decemvrie, alegerea comitetului la 5 Decemvrie 1910.

if. Lauer József, Caransebeș, anunțarea pretensiunilor până la 31 Octomvrie, lichidarea la 12 Noemvrie, alegerea comitetului la 15 Noemvrie 1910.

Firme insolvente.

özv. Braun Samuelné, Déva.

A Gertenyesi hitelszövetkezet, Gertenyes com. Caraș-Severin.

Grünberger és társa, Lupeni.

A Mezőpagocsa és vidéke, fogyasztási és értékesítő szövetkezet, Mezőpagocsa.

Kohn Marku, Carăii-mari

Az Általános fogyasztási egyesület mint szövetkezet, Sibiu.

Serafin, Frigyes, Sighișoara.

Schwarz Testvérek, Sătmăr.

Molnár Dezső, Sătmăr.

A Temesvári bőrparosok raktárszövetkezte, Timișoara.

Ott Károly, pantofar, Sibiu.

Schäffer Gyula, comers., Baia.
Szurán Sándor, Bistrița.
Rosenzweig Lipot, Dés.
Szegő Emil, Marosvásárhely.
Gleichmann Hermann, Karczag.
Shwarcz Jenő, Cluj.
Deutsch Emil, Karczag.
G-rő Ármin, Pécska.
Roth Bernáth, Székely-Keresztur.
Mornáila György, Székely Udvarhely.

Posta Redacțiunii.

Dlui E. C. in B. Lozul din chestie nu s'a sortat.

Sumar.

Problema orășenească. — Chestiunea băncii de emisiune. — Mișcarea cooperativă la Români din Bucovina. — Răspuns „Tovărășiei”. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți comerciale și financiare: „Luncana”. — Cronică: Două monopoluri nouă de stat în Ungaria, Lăptăriile cooperative în Ungaria. — Bibliografie: Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății, „Magyar Compass”. — Firme falite. — Firme insolvente. Poșta redacțiunii.

Nrii 785, 789, 971 și 972 din 1910.

CONCURS.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” va da pentru anul școlar 1910—1911 următoarele burse:

1. Din fundațiunea Ioan Petran 2 burse de câte 300 cor. — pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cei împărțiți de burse din această fundațiune vor fi obligați a lua parte la „Masa studenților academici” din Cluj.

2. Din fundațiunea Nicolae Marinoviciu sen. o bursă de 120 cor. pentru studenți din școalele secundare.

3. Din fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana născ. Bologa o bursă de 80 cor. pentru fetițe române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari cercetează o școală de fete de caracter național resp. confesional românesc, în primul rând școala de fete a „Asociațiunii”.

Petițiile pentru aceste burse se vor înainta comitetului central al „Asociațiunii” în Sibiu (Nagyszeben) str. Șaguna Nr. 6, până la 30 Octomvrie n. a. c. însoțite de următoarele acte:

a) certificat de botez; b) certificat de paupertate; c) certificat de studii, în original sau în copie legalizată (la universitari index); d) ceice reflectează la bursa din fund. Marinoviciu, fiind înrudiți cu fondatorul, vor avea să dovedească această înrudire; tot asemenea și fetițele cari reflectează la bursa din fund. Dr. Moga, în caz de înrudire cu familiile fondatorilor Moga și Bologa, vor avea și ele să dovedească această înrudire.

Petițiunile intrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii”, ținută în 6 Octomvrie 1910.

Iosif Sterca Șuluțu,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 12 Octomvrie 1910.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur. scut. de dare	111.70	111.80
	” ” Cor. ” ” ”	92.—	92.20
4 1/2	” ” ” ” ” ” ”	81.20	81.50
—	Impr. cu premii à 100 fl. ” ” ”	230.—	230.—
4	” p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	161.25	160.—
3	Impr. p. regul. Porților de fier ” ” ”	76.25	76.50
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone ” ” ”	99.75	100.50
4	” rurale ungare ” ” ”	93.—	93.25
4	” ” croato-slav. ” ” ”	94.50	95.—
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor, Mai-Nov., sc. de dare	93.35	93.60
4	” ” ” ” Ian.-Iulie ” ” ”	93.35	93.60
4.2	” ” ” ” în hârtie, Febr.-Aug. ” ” ”	97.10	97.25
4.2	” ” ” ” argint April-Oct. ” ” ”	97.20	97.25
4	Losuri din 1860 à fl. 500.—	170.—	174.—
4	” ” ” ” 1860 à fl. 100.—	225.—	232.—
—	” ” ” ” 1864 à fl. 100.—	328.—	328.—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	115.65	116.—
4	” Cor. ” ” ”	93.30	93.60
3 1/2	” ” de invest. ” ” ”	83.30	—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	91.50	91.25
5	” ” ” ” Viena	101.10	—
6	” bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	122.50	—
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	93.65	95.50
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fone. austr.	95.30	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	99.50	99.50
4	” ” ” ” 50 ani în coroane	99.80	99.85
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta în fl.	100.25	100.25
4	” ” ” ” în cor.	93.—	93.—
4 1/2	Obl. com. ” banca ” ung. Pesta cu 10% premie	103.05	103.—
4	” ” ” ” repl. 60 ani	93.—	93.—
4	Scris. fone. I Cassă de păstr. patr., Pesta	92.75	93.—
4	Obl. com. ” ” ” în cor.	92.50	92.75
—	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—	103.—
4	Scris. fone. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	93.35	93.75
4 1/2	Banca ipotecară ungară în cor.	99.75	99.75
4	” ” ” ” ” ” ”	93.—	93.—
5	Obl. cu premii Banca ” ung. hip. à K 100	—	111.—
4 1/2	„Albina”, Sibiu	—	101.—
4 1/2	” ” ” ” ” ” ”	—	99.—
4	Cassa de păstrare generală Sibiu,	100.—	100.—
4	” ” ” ” ” ” ”	93.—	93.—
4 1/2	” ” ” ” Brașov	100.—	100.—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu,	100.25	100.—
4	” ” ” ” ” ” ”	93.50	93.50
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fone. aust. din 1880 à fl. 100	304.—	—
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fone. aust. din 1889 à fl. 100	283.50	—
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	254.—	254.—
2	” ” ” ” sârbesc à frs 100.—	117.25	120.—
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	302.—	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5.—	32.25	31.50
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100.—	528.—	527.—
—	Buda, comuna à fl. 40.—	—	—
—	Pálffy, à fl. 40.—	235.—	285.—
—	Crucea roșie austriacă, à fl. 10.—	64.25	68.50
—	” ungară, à fl. 5.—	41.75	41.50
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100.—	539.—	541.—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5.—	—	13.40
—	Lozuri „Jó sziv”, à fl. 4.—	—	20.—
F. Valute.			
	Galbini imper. pr. bucată	11.40	11.45
	20 franci aur	19.12	19.14
	20 marce aur	23.54	23.54
	Sovereigns pr bucată	24.08	—
	Ruble hârtie per bucată	2.55	2.56
	100 Marce hârtie	117.78	117.80
	100 franci hârtie	—	95.63
	100 lire hârtie	94.95	95.—
	100 lei hârtie	—	95.7

„LUMINA“, institut de credit și economii în Sibiu.

AVIZ.

Subscriitorii de acții ai institutului de credit și economii „Lumina“, societate pe acții în Sibiu, cari nu au achitat valoarea acțiilor subscrise, sunt prin aceasta provocați, ca în termen de 30 zile dela apariția a acestui aviz, să plătească întreg restul, împreună cu 6% interese de întârziere dela scadență, altcum în înțelesul §-lui 9 din statute, acțiunile subscrise se vor anulă, emițându-se acții nouă sub acelaș număr și subscriitorii acțiunilor vor perde drepturile lor de acționar și sumele plătite à conto acțiunilor, rămânând conform §-lui 171 din legea comercială și mai departe responsabili pentru 50% din valoarea acțiunilor subscrise.

Sibiu, în 23 August 1910.

Nr. 170 (1—3)

Diracțiunea.

„MARAMURĂȘANA“, inst. de cred., Sighetul-Marmației.

CONVOCARE.

Acționarii institutului de credit și economii „Maramurășana“, societate pe acții, sunt invitați la

adunarea generală constituantă,

care se va ține în 26 Octomvrie st. n. a. c., la 10 oare a. m., în Maramarossziget, în localitățile hotelului „Korona“.

Obiectele:

1. Raportul fondatorilor despre semnarea acțiunilor.
2. Propunerea fondatorilor în privința ridicării capitalului social.
3. Deciziune în privința constituirii institutului.
4. Deciziune în privința absolvirii fondatorilor de sub responsabilitate.
5. Staverirea statutelor.
6. Raportul fondatorilor despre denumirea primei direcțiuni, pe baza punctului al 6-lea din prospect și alegerea membrilor din comitetul de reviziune.

Sighetul-Marmației, la 10 Octomvrie st. n. 1910.

Nr. 169 (1—1)

Fondatorii.

„CODREANA“, institut de credit și econ. în Băsești.

CONCURS.

Diracțiunea institutului de credit și economii „Codreana“, societate pe acții în Băsești, publică concurs pentru ocuparea:

a) unui post de **funcționar** cu salariu anual începător de K 1200 și

b) unui post de **practicant** cu salariu anual începător de K 800 plătit în rate lunare anticipative.

Dela reflectanți se recere:

Absolvarea unei școli comerciale superioare.

Acei reflectanți cari au praxă de bancă și posedă pe lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferați.

Reflectanții vor primi augmentare de salariu, oficialii vor fi împărtașiți și de tantiema statutară, stabilită din partea adunării generale.

După serviciu de un an vor fi definitivati.

Prezentarea în persoană înainte de alegere va fi bine primită.

Ofertele provăzute cu atestate în original sau legalizate sunt a se adresa până la 15 Octomvrie a. c. la direcțiunea institutului, iar posturile sunt a se ocupa imediat după alegere sau până exclusiv la 1 Nov.

Băsești, la 24 Septemvrie 1910.

Nr. 166 [3—3]

Diracțiunea.

„ARDELEANA“, institut de credit și econ. în Orăștie.

CONCURS.

„Ardeleana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie (Szászváros) publică concurs pentru ocuparea a **două posturi de practicanți** la institutul său central, eventual la vre-una din filialele sale.

Concurenții cari vor să ocupe aceste posturi au să dovedească, că au absolvat școala comercială și că posedă limba română și maghiară în scris și vorbit. Cei ce posedă și limba germană sau au și ceva praxă de bancă, vor fi preferați.

Pentru timpul de probă de cel puțin un an, se stabilește remunerațiune de câte 60 coroane lunar.

Cererile pentru ocuparea acestor posturi au să se înainteze cel mai târziu până în 30 Octomvrie a. c. la direcțiunea institutului.

Orăștie (Szászváros), la 12 Octomvrie 1910.

Nr. 168 (1—2)

Diracțiunea.

